

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“ธมฺมาทาส — กระจกส่องธรรม, แว่นธรรม”

คำว่า **ธมฺมาทาส** อ่านแบบภาษาบาลีว่า **ด้า - มา - ทา - สะ** มาจากคำว่า **ธมฺม** (สิ่งที่มีจริง) กับคำว่า **อาทาส** (กระจก, แว่น, สิ่งที่ส่องให้เห็นโดยทั่ว) รวมกันเป็น **ธมฺมาทาส** แปลว่า **กระจกส่องธรรม** หรือ **แว่นธรรม** เป็นคำที่มีความหมายที่ดีเป็นอย่างยิ่ง เพราะกล่าวถึงพระธรรมคำสอนทั้งหมดที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นไปเพื่อความเข้าใจสภาพธรรมที่มีจริงที่กำลังปรากฏตามความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นคำสอนในส่วนใดก็ตาม ล้วนแล้วแต่เป็นเครื่องเตือนใจที่ดี เป็นไปเพื่อความเข้าใจธรรม คือ สิ่งที่มีจริง ตามความเป็นจริงโดยตลอด

อย่างเช่นข้อความพระสูตรต้นตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ จูฬราหุลโวลาทสูตร ว่า

พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสถามพระราหุลว่า “ดูกร ราหุล เธอจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน แว่น มีประโยชน์อย่างไร?”

พระราหุล กราบทูลว่า “มีประโยชน์สำหรับส่องดู พระเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงได้ตรัสว่า “ฉันทันนั้นเหมือนกันแล ราหุล บุคคลควรพิจารณาเสียก่อน แล้วจึงทำกรรมด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ”

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นคำจริง เป็นคำอนุเคราะห์เกื้อกูลให้เข้าใจถูก เห็นถูกตามความเป็นจริง เกิดจากพระปัญญาตรัสรู้ของพระองค์ ซึ่งกว่าจะได้ตรัสรู้นั้นพระองค์ต้องบำเพ็ญพระบารมีสะสมคุณความดีประการต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ยาวนานถึงสี่อสงไขยแสนกัปปี พระบารมีที่พระองค์ทรงบำเพ็ญมาทั้งหมดก็เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์โลกอย่างแท้จริง ให้มีความเข้าใจถูกเห็นถูกในลักษณะของสภาพธรรมตามความเป็นจริง พร้อมทั้งน้อมประพฤติปฏิบัติตามจนกระทั่งสามารถดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น

จะเห็นได้ว่าเมื่อพระองค์ทรงตรัสรู้แล้ว พระองค์ทรงแสดงพระธรรมตลอด ๔๕ พรรษา ทรงพร่ำสอนพุทธบริษัทบ่อยๆ เนืองๆ ตั้งแต่เริ่มประกาศพระศาสนาจนกระทั่งถึงเวลาที่พระองค์จวนจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน แต่ละคำที่พระองค์ทรงแสดง ส่องให้เข้าใจสภาพธรรมที่ปรากฏตามความเป็นจริง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า พระธรรมแต่ละคำๆ มีประโยชน์มาก ทำให้ผู้ได้ฟังได้ศึกษา มีความเข้าใจถูกเห็นถูก เป็นไปเพื่อขัดเกลาละคลายกิเลส จนกว่ากิเลสจะดับหมดสิ้นไป กล่าวได้จริง ๆ ว่า พระธรรมแต่ละคำที่แต่ละคนได้ยินได้ฟังนี้ มาจากการบำเพ็ญพระบารมีนานแสนนานของผู้ที่จะได้ทรงตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ละคำคือพระมหากรุณาคุณตั้งแต่ครั้งทรงบำเพ็ญพระบารมีเป็นพระโพธิสัตว์จนกระทั่งได้ทรงตรัสรู้ มีค่ามากสำหรับที่จะทำให้อื่นได้มีความเข้าใจจริง ๆ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ก็เพื่อแก้กุลแก่สัตว์โลก ให้เป็นผู้หลุดพ้นจากทุกข์ และกิเลสทั้งปวง ด้วยการแสดงพระธรรม ประกาศความจริง แต่ก็ไม่ใช่ว่าทุกคนจะได้รับประโยชน์เหมือนกันทั้งหมด เพราะเหตุว่าผู้ที่ได้รับประโยชน์จากพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงนั้น ต้องเป็นผู้ที่สะสมเหตุที่ดีมาแล้ว เห็นประโยชน์ของพระธรรม ตั้งใจฟังพิจารณาไตร่ตรองในเหตุในผล ไม่ประมาทในพระธรรมที่ได้ยินได้ฟัง สะสมปัญญาไปตามลำดับ เมื่อปัญญาเจริญขึ้น คมกล้าขึ้น ก็สามารถที่จะรู้แจ้งอริยสัจธรรม ดับกิเลสตามลำดับขั้นได้

เป็นที่น่าพิจารณาว่า ในชีวิตประจำวัน ปกติของบุคคลที่ยังมีกิเลสอยู่ อกุศลจิตย่อมเกิดขึ้นเป็นปกติธรรมดา และเกิดมากด้วย เมื่อได้เหตุได้ปัจจัยอกุศลก็เกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ การกระทำทางกาย วาจา และใจ เป็นไปตามการสะสมของแต่ละบุคคล เมื่อได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง จึงทำให้ได้รู้ว่าในแต่ละวันเต็มไปด้วยกิเลสประการต่างๆ เพราะได้สะสมมาอย่างมากมายในสังสารวัฏฏ์ พร้อมทั้งทำให้เห็นโทษภัยของกิเลสด้วยว่านำมาซึ่งทุกข์ ให้ผลเป็นทุกข์ ไม่เป็นประโยชน์เลยแม้แต่น้อย พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง จึงแก้กุลในการพิจารณาด้วยปัญญาเพื่อส่องดูกาย วาจาและใจของตนเองในชีวิตประจำวันว่าเป็นอย่างไร เหมาะควรหรือไม่ และละการกระทำทางกาย วาจาและใจที่ไม่ดี พร้อมทั้งเพิ่มพูนการกระทำทางกาย วาจาและใจที่ดี มั่นคงในความเป็นจริงว่า ทั้งหมดเป็นธรรม ไม่ใช่เรา ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตน เป็นการส่องให้เห็นสภาพธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริง ดังนั้น กระจงหรือแว่นสำหรับส่องความประพฤติ เป็นไปของแต่ละบุคคล ที่จะทำให้รู้จักตนเองตามความเป็นจริงนั้น ก็คือพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง นั่นเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก้กุลสำหรับผู้มีโอกาสได้ฟังได้ศึกษาและมีความเข้าใจถูกเห็นถูกเท่านั้น.

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖